

BUITEN

2^E JAARGANG N^O. 17.

ZATERDAG 25 APRIL 1908.

Foto Aug. F. W. Vogt.

BARONESSE A. VAN HEECKEREN VAN KELL OP MOONLIGHT D. TACITUS.

BUITEN

Geïllustreerd Weekblad
aan het Buitenleven gewijd

REDACTIE:
HENRI VAN BOOVEN, te HILVERSUM.

MEDEWERKERS.

ARCHITECTUUR, (Gebouwen, woninginrichting, meubelen, verlichting, verwarming, enz.) TUINARCHITECTUUR, PLAATSBESCHRIJVING: W. BAX JR., A. F. VAN BEURDEN, H. VAN DER BORCH VAN VERWOLDE, WOUTER COOL, H. J. DAMMERMAN JR., J. W. HANKRATH, E. RUEMPOL, AUG. SASSEN, PROF. K. SLUYTERMAN, LEONARD A. SPRINGER, D. F. TERSTEEG, P. WESTBROEK. BLOEMEN- EN MOESTUIN; (Serres, kassen, enz. vruchtboomen, sierheesters). J. G. BALLEGO, K. BERENDSEN, JAC. B. BRINK, E. H. J. CUNAUS, A. FIET, J. J. KRUYFF, M. LEUNENBURG, A. SCHUTTEVAER, E. TH. WITTE. FOKKEN EN KWEEKEN: (Paarden, runderen, wolven, honden, pluimvee en ander gevogelte, visschen, bijen): F. BLAAUW, G. C. DUVAL VERWEY, CHR. H. J. RAAD, S. SPANJAARD LZN., JOH. PH. TUYT. FOTOGRAFIE: J. A. BAKHUIS, M. A. BOER, F. F. BRUYNING JR., WOUTER COOL, DR. A. J. M. GARJEANNE, G. A. M. GARJEANNE, MEVR. C. DE VRIES-BLOM. HYGIENE, (Tuinsteden) OPVOEDING EN ONDERWIJS: J. BRUINWOLD RIEDEL, G. H. DEMMINK, J. C. G. GRASÉ, G. OOSTERBAAN. LANDBOUW, LANDBOUW-ECONOMIE, HEIDEONTGINNING EN BOSCH-CULTUUR: (Cultuurplanten, woudflora, veredeling van gewassen, enz.) L. BROEKEMA, F. F. BRUYNING JR., V. R. Y. CROESSEN, S. R. VON FRANCK, J. P. VAN LONKHUIJZEN, J. RINKES BORGER, J. Z. TEN RODENGATE MARISSEN, A. J. VAN SCHERMBEEK, C. G. SPENGLER, DR. J. J. OTT DE VRIES. LEVENDE NATUUR EN LETTERKUNDIGE BIJDRAGEN: MEJ. A. BIENFAIT, MEJ. C. BIENFAIT, M. J. BRUSSE, MEVR. A. BIJL VAN SLOOTEN, BERN. CANTER, J. DAALDER DZN, HENRI M. DEKKING, P. FRANSSEN JZN., DR. A. J. M. GARJEANNE, G. DE GRAAF, E. HEIMANS, MEVR. HOFFMANN, J. HORA ADAMA, DR. EDW. B. KOSTER, JOH. DE MEESTER, HENRI MEIJER, J. REDDINGIUS, MEJ. B. STOLK, P. TEUNISSEN, DREVES UITTERDIJK. METEOROLOGISCHE EN ASTRONOMISCHE MEDEDEELINGEN: DR. C. SCHOUTE, J. VAN DER BILT, PROF. DR. A. A. NIJLAND. SPORT: (Cricket, golf, hockey, kaatsen, lawntennis, voetbal, ijskolf (bandy), enz.; paardensport; jacht en jachthonden; automobilisme, wielrijden, toerisme; roeien, zeilen, zwemmen, visschen, watertochtsjes; biljarten, schermen, vuistvechten, enz.; wedstrijden) H. F. ADAMS, LUIT. H. BIERMAN, J. COUCKE, PROF. P. H. DAMSTÉ, A. W. H. W. H. R. VAN MANEN, W. WESTRA.

INHOUD:

Baronesse A. van Heeckeren van Kell op Moonlight d. Tacitus. Illustratie blz.	193
Bij de mieren, uit het Engelsch door Henry C. Mc. Cook, geïll. (vervolg)	194
Polygonium amplexicaule, door M. L.	195
Een praatje over tuinkunst en nog wat, door Leonard A. Springer, geïll.	195
Iets over trekhonden, door L. Seegers, geïllustreerd.	198
Larven, geïllustreerd.	200
De „Julia-den“ legende, door G.	202
Een sierlijke kamerpalm, door H. Witte.	203
Kleurige kinderen der natuur, door P. Franssen Jr., geïllustreerd.	204
Een weinig gewaardeerde groente, door E. Th. W.	204

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Bij iedere rubriek wordt gelegenheid voor correspondentie opengesteld en gelieve men vragen aan de Redactie te richten.

Fraaie foto's zullen gaarne ter beoordeeling ontvangen worden. Te adresseeren aan de Redactie of aan de Uitgevers. De inzender verzuime vooral niet duidelijk zijn naam en adres te vermelden; ook achter op de foto's.

Van tijd tot tijd zullen prijsvragen voor de beste foto's op een of ander gebied worden uitgeschreven.

De Uitgevers verzoeken beleefdelijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene annonce, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

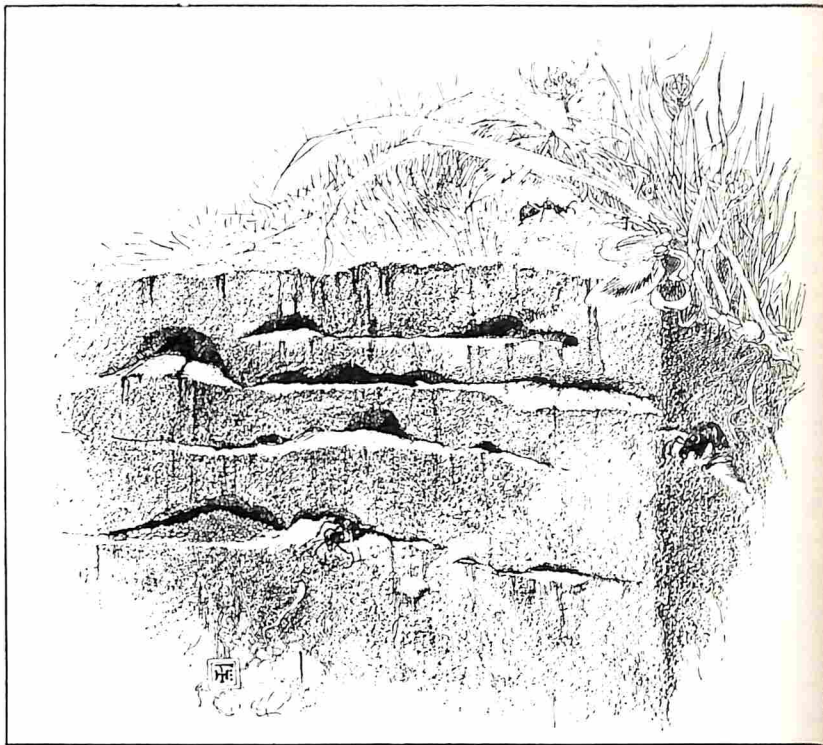
Uitgave van SCHELTEMA & HOLKEMA'S BOEKHANDEL
K. Groesbeek & Paul Nijhoff -AMSTERDAM-

BIJ DE MIEREN.

(Vervolg).

OM kort te gaan, wij kwamen tot de ontdekking, dat het innerlijke mierennest uit een serie groote kamers bestond. Evenals de Romeinsche Catacomben in onregelmatige verdiepingen gerangschikt en op vele plaatsen door buis-vormige gangen verbonden, welke naar de centrale poort voerden. Sommige kelders werden gebruikt als bewaarplaatsen voor de eieren, de larven en de jonge miertjes; andere waren ingenomen door jeugdige koninginnen en mannetjes en door vruchtbare koninginnen. Maar de graan-pakhuizen waren talrijk. Het dichtst bij het bovenste gedeelte waren de onontbolsterde granen, zooals ze door de mieren geplukt waren. Meer naar beneden waren de pakhuizen voor onontbolsterde zaden van z.g. mierenrijst, naaldgras, buffelgras en verscheidene olieachtige zaden of noten, zooals de arbeiders in het veld die vergaard hadden en waarvan de bolsters in de keuken-afdeeling gevonden waren geworden. De bewijzen waren voltallig, in zooverre zij dat konden zijn. De *Pogonomyrmex barbatus* is een echte oogstmier.

De uitgraving ging langzaam in zijn werk, aangezien het doel toch was de innerlijke architectuur te bestudeeren en materiaal te vergaren. Dit vereischte een stuksgewijze behandeling en wel heel voorzichtig, daar men voortdurend bedacht moest zijn op het instorten van de aarde. Daarom werden er slechts een

VERTICALE DOORSNEDE VAN HET NEST EENER LANDB. MIER. DE VERDIEPINGEN VAN GANGEN EN GRAAN-SCHUREN.

paar voet uitgegraven, maar dit bleek genoeg te zijn. Doch in één nest, dat door een diepe insnijding zeer gelukkig gelegen was, konden wij de gangen en de kamers tot op een diepte van vijftien voet volgen. Men kan zich nu een idee vormen van den enormen arbeid, die vereischt werd om het nest tot op zulk eene diepte uit te graven, of zelfs niet eens zóó diep en dat onder een oppervlak, dat beslagen werd door een cirkel van tien of twaalf voet in doorsnede.

Deze arbeid moet den mieren veel inspanning kosten. Vooral hare kaken worden op de proef gesteld. Hoe worden zij er door aangetast? Een interessant feit ontdekten wij door de beschouwing der kaken van velerlei soorten. De normale kaak heeft scherp belijnde tanden, deze zijn puntig en hard. De kaken der arbeiders vertoonden verschillende graden van afslijting, van af een langen puntloozen tand tot volslagen tandeloosheid toe.

Dit zien wij elders ook nog in de insectenwereld. De tanden en betandingen aan de buitenste zijde der tibia van de graaf-bijen zijn vaak bijna totaal afgesleten, het zelfde is het geval met de kaak-tandeninkervingen aan het oppervlak, deze ondergaan het zelfde lot. De strepen op den rug slijten dusdanig af door het schuren langs steenen en hout, dat de insecten hieraan gemakkelijk te herkennen zijn als tweejarige soorten. Men vraagt zich af, wat er van die tandeloze mieren moet worden, daar hun dienstverrichtingen van metselaars geheel, en die van oogstvergaards en verkenners in zekere mate moeten hebben opgehouden. Misschien wordt hun de zorg van de kinderafdeeling toevertrouwd? Dat zou een menschelijke trek zijn!

Dit hoofdstuk behandelt in het bijzonder de verschillende gebruiken der oogstmieren, die in een nauw verband staan met het oogsten, niet over die der algemeene samenleving. Ons rest nog juist plaats genoeg om hier aan toe te voegen, dat we de overige vragen door demonstraties in onze binnenkamer willen beantwoorden. Een zeker aantal goedvoorzien kunstmatige mieren-nesten werden van Texas naar Philadelphia vervoerd en daar werd het ons, na voortdurend observeeren dat gedurende vele maanden werd voortgezet, duidelijk, dat de mieren zich voeden met verschillende zaden, olie- en meelachtige, die zij in haar graan-pakhuizen opbergen, evenals nog andere zaden. Verdere studies hebben aangetoond, dat er andere oogstende soorten bestaan, die wijd over de Vereenigde Staten zijn verspreid. Van deze soorten werd speciaal bestudeerd de Oogstmier van Florida, *Pogonomyrmex Crudeus*; een Pennsylvanische mier, *Pheidole Pennsylvanica*; en de *Pogonomyrmex occidentalis* of Oostersche mier. *)

HOOFDSTUK VII.

HONING-MIEREN (*Myrmecocystus hortus-deorum*).

Mieren en bijen zijn ingekankerde zoetigheid-zoeksters. Beiden hebben zij een manier ontdekt om haar inzamelingen voor den tijd van nood op te bergen. De grenzenloze verscheidenheid welke de natuur ten toon spreidt, blijkt uit de manier, waarop deze twee aanverwante schepsels het zelfde doel langs de meest uiteenlopende wegen bereiken. De bij bewaart haar schatten in de door

*) De gewoonten van laatstgenoemde soorten zijn in mijn uitverkocht boek *The Occident Ants* beschreven.

VOORBEELDEN VAN AFSLIJTING DER KAKEN EENER LANDB. MIER. DE EERSTE FIGUUR STELT EEN GAVE KAAK VOOR.

haar gewrochte honingraten; de mier neemt haar toevlucht tot levende bergplaatsen. Niet alleen is haar de bladluizen-cultuur eigen, maar sommige soorten gebruiken haar bondgenooten als levende honingvaten. Wij zullen eens vertellen, hoe wij dit waardeorum" of godentuin.

In het jaar 1832 verkondigde Dr. Pablo de Leare het bestaan van een soort Mexikaansche mieren, wier kogelvormige buiken met honing gevuld zijn. Berichten hieromtrent en exemplaren van deze mieren had hij ontvangen van een bewoner van Dolores, een dorpje bij Mexico City, die zeide, dat deze met honing beladen mieren als een groote lekkernij werden beschouwd, en heel veel bij huwelijks- en andere feestelijkheden werden genoten.

Dit trok ten zeerste de aandacht der naturalisten; maar men hoorde er slechts weinig van, tot in 1879, toen de schrijver van dit boek zich van Philadelphia naar Nieuw-Mexico begaf, waar deze mieren overvloedig waren, in de hoop de Amerikaansche entomologie met nieuwe gegevens te verrijken. Gedurende een kort bezoek aan de „goden-tuinen" in Colorado, vond hij daar honingmieren, die haar nesten op de heuvels hadden gebouwd. Het uitstapje naar Nieuw-Mexico werd uitgesteld, de tenten werden in den „Tuin" opgeslagen en er werd een aanvang gemaakt met de studie van de bouwkunst en de gewoonten dezer mieren.

Van de Mexikaansche soorten (*Myrmecocystus melliger*) had men verteld, dat zij geen buiten-nest bouwden. De Colorado-bescheiden heuveltje van kiezelstenen en zand, het resultaat van de uitgravingen der gangen, hallen en ruimten onder de rots gelegen. Deze hoopjes zijn geen reusachtige kegels, die voor nestel-doeleinden geschikt zijn, maar slechts het natuurlijke uitvloeisel der daarbinnen plaats gevonden hebbende uitgravingen.

Hun hoogte bedraagt niet meer dan tien centimeter, terwijl zij aan den onderkant een omvang hebben van tachtig c.M. Zij bezitten één hoofdingang, een rechte, buisvormige opening, van nog geen twee en een halven centimeter omvang, en even trechtervormig aan den top. Deze opening doorboort loodrecht het heuveltje en kromt zich dan in een meer of minder scherpen hoek; van hieruit vertakt zij zich in een groot aantal gangen en vertrekken, die in dichtbevolkte mierennesten verdiepings-gewijs zijn gerangschikt. Deze vertrekken zijn gewelven van onregelmatigen vorm, van twaalf tot vijftien centimeter lang, zeven of tien breed en in het midden lichtelijk gewelfd.

Voor een grondig onderzoek gaven wij de voorkeur aan een nest, dat op den top van een heuvel was gelegen en dat uitgegraven was in de broze zandsteen, die daar algemeen gevonden wordt. Het blootleggen van dit nest hield twee mannen gedurende een halve week aan den arbeid met hamer en beitel, met inbegrip van den tijd, die noodig was voor het nemen van maten, het maken van schetsen en afgietsels. Het nest helde naar den voet van den heuvel en besloeg een oppervlak van acht voet lang, drie voet hoog en anderhalven voet breed. Met andere woorden, er waren zes- en dertig kubieke voet rots geheel en al doorboord met gangen en in verdiepingen gerangschikte vertrekken. Dit alles was niet alleen uitgegraven geworden, maar naar boven gebracht door de ineengekronkelde gangen, door den centralen uitweg, waaromheen het gestapeld was geworden.

(Wordt vervolgd).

EEN SCHOTEL HONINGMIEREN, ZOOALS DIE OPGEDISCHT WORDT BIJ MEXIKAANSCH HUEWELIJKSFEESTMALEN.

POLYGONIUM AMPLEXICAULE.

DEZE fraai bloeiende plant werd omstreeks 1840 door Dr. Falconer in Engeland ingevoerd en behoort tot de meest decoratieve planten onzer tuinen. Haar bloeitijd begint in het laatst van September en duurt tot de vorst daaraan een einde maakt. Valt er geen vroege nachtvorst in, dan kan men tot half November nog van hare prachtige witte bloempluimen genieten, doch vaak gebeurt het, dat van haren bloementooi weinig terecht komt, want hoe winterhard hare onderaardsche deelen ook mogen wezen, bij den eersten nachtvorst bezwijkt het bovengedeelte, het eenige euvel, waaraan deze plant mank gaat. Ook in het voorjaar ziet men dikwijls de uitgelopen scheuten bevroren, doch dan haalt ze weldra de geleden schade in en mag dit niet van beteekenis geacht worden op de ontwikkeling der stengels. De *Polygonium Ampl.* behoort, zooals de naam reeds aanduidt, tot de *Polygoniaceae* en behoort, waarmede hare bloeiwijze veel overeenkomt. *Amplexicaule* duidt aan: stengelomvattend, d.w.z. dat de bladsteel zoodanig aan den voet verbreed is, dat deze den geheelen stengel omvat. Wij kennen eene plant, die 7 M. in diameter, bij eene hoogte

der plant van ongeveer 3 M. beslaat. Deze staat op een iets afhellend gazon van ongeveer 2 Are in ronden vorm. Zelden zagen wij deze plant zoo prachtig ontwikkeld en, wat meer zegt, zelden zagen wij haar zoo frisch bloeien als het vorige jaar. Dat eene ruime bemesting, beschutte standplaats, enz. voor dezen dankbaren bloeier is aan te bevelen, behoeven wij niet nader te zeggen. Als „vaste plant" is het een der dankbaarste na-jaarsbloeiërs voor onze tuinen.

M. L.

EEN PRAATJE OVER TUINKUNST EN NOG WAT.

(Slot).

MAAR nu zijn er in onze dagen een derde soort tuinen, n.l. die der kwasie-buitenmensen, die op eens van stadsmensch boer of tuinman zijn geworden, of zich verbeelden dit te zijn geworden. Ook dit is een reproductie van vroeger. Een reproductie der opvatting in Engeland en Frankrijk (einde van de 18de tot nog in het begin der 19de eeuw in zwang) en van daar uit verspreid. Men dweept toen ook met het buitenleven, men speelde echter voor herder en herderin, bebouwde een miniatuur veldje en harkte in het tuintje. De dames waren herderinnetjes met herderschap met een strikje aan den stok in de hand, en een lammetje met een rose of blauw lintje om den hals aan de zijde. De heeren fungeerden voor herders met zijden kuitkousen. Men herkent ze op de schilderijen van Watteau en volgelingen. Men denke aan 't leven van Marie Antoinette op Klein-Trianon.

Nu is men praktischer!! Men is thans boer en boerin, tuinman en tuinvrouw in optima forma. Men bouwt zich een kwasie-boerenwoning. De heeren kleeden zich in pilow pak en de dames in reform. De kamers gemeubeld met boerenstoelen en tafels, klopper op de deur en het watervat onder de gootpijp, maar... gebruikt liever de kraan van de waterleiding.

De kleine kinderen worden in oude houten boerenkinderwagens op lage wielen voortgetrokken, en de ouderen loopen op bloote voeten, (de echte boerin duwt haar kroost in een moderne kinderwagen op hooge wielen).

En de tuintjes.... natuurlijk ook boerentuintjes (cottage-gardens, zegt men natuurlijk) gedwongen en gewilde nabootsing van naïve beplanting, door ongeletterden, van halfbeschaafden en daarbij natuurlijk ook moestuin (soms enkele vierk. meters groot) en een boomgaard van enkele pyramidetjes en kroon-boompjes.

Het naïve geeft aan de tuinen van sommige oude boerenwoningen een eigenaardige bekoring, omdat het bij de menschen, bij de omgeving past, maar zoodra dit kinderlijke der onopgevoeden, half-natuurkinderen, nagebootst wordt door geestelijk ouderen, wordt het kinderachtig. Bij de nieuwe echte boerenwoningen ziet men ze echter niet meer, maar in den geest der gewraakte villa-terreinen.

De kwasie-buitenman gaat met zijn vrouw, dochter of zuster in zijn werk pak wandelen of naar de stad. Een echte buitenman steekt zich voor zulk een gelegenheid in zijn zondagspak.

Op een bloemen-tentoonstelling te Bussum (een paar jaar geleden) zag men dergelijke kwasie land- en tuinbouwers in hun pilowpak wandelen met hun dames in een goor reform-japonnetje. De echte tuinman en tuinknecht had zich voor die gelegenheid in zijn Zondagspak gestoken. Men is: plus royale liste que le roi.

Zoo de menschen, zoo de tuinen. Zoo zijn de tuin en het buitenleven geparodieerd.

Vraagt men hoe moet dan een tuin aangelegd worden, of welk systeem moet men in een tuin of buiten toepassen? Vragen die in dit blad nog al eens gesteld worden.

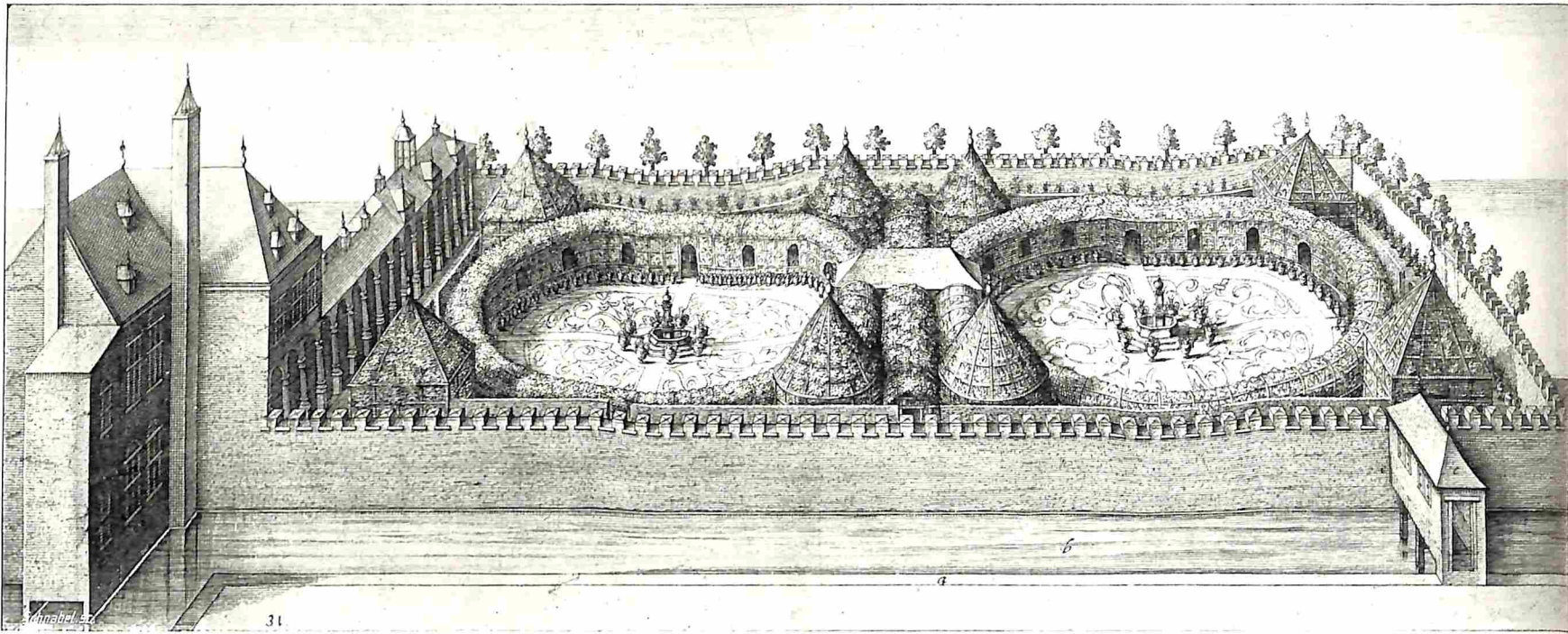
Het antwoord is: *Geen enkel systeem*. Het terrein en de omgeving moeten aangeven hoe de tuin of het buiten moet aangelegd worden. Het huis, groot of klein, moet niet den toon aangeven, maar de architect moet zijn architectuur zoo richten, dat zijn huis in overeenstemming is met de omgeving.

Is het huis volgens dit principe gebouwd, dan volgt de tuin van zelf. Is het huis daarmede niet in overeenstemming en moet de tuin in overeenstemming met het huis zijn, dan passen beiden ook niet met de omgeving.

Al die noodelooze dingen, die men thans ziet in de modern ingerichte en vooral in de ultra-moderne duitsche tuinen, kunnen niet bijdragen om den tuin op den duur aantrekkelijk te maken. Het is tooneel-decoratie en anders niet, kostbaar van aanleg, duur in onderhoud, voor 't oogenblik bekoorend, maar vervelend op den duur.

Elk terrein brengt zijn eigenaardigheden mede, waarmede rekening dient gehouden te worden. Al wat gemaakt wordt en daarmede in strijd is, brengt moeilijkheden voort, die slechts daarmede sommen gelds te overwinnen zijn en evenzeer bij 't onderhoud. Men hechte toch weinig aan de zoo genaamde aesthetica, die zich steeds wijzigt.

Er is maar één enkele regel der schoonheidsleer, die steeds van kracht is en blijft, en deze is: „Weest waar". Tal van menschen, die zich uitgeven voor hoog aesthetisch ontwikkeld,

DE NIEUWE HOF VAN DEN DOORLUCHTE PRINCE VAN ORANGE TE 's GRAVENHAGE,
(thans Buitenhof). Naar Hondius 1604. Voorbeeld van broderie-partures.

zondigen in hun werk tegen dezen regel, omdat zij zich gebonden gevoelen aan een systeem. Zij gaan zoo in hun systeem op, dat zij andersdenkenden als nullen beschouwen, nullen, die niet meegaan met hun tijd. Zij vergeten echter, dat de grootste kunstenaars juist daar gevonden werden en worden, waar deze niet medegaan met hun tijd, maar zich er boven verheven gevoelden, zich zelf gaven en zich niet stoorden hoe anderen het voorschreven.

De kunst wordt vaak tot een handwerk verlaagd, omdat de beoefenaars dier kunst slaafs het voetspoor van zoogenaamde voorgangers volgen. Men ziet het op allerlei kunstgebied. Zoowel bij schilderkunst, beeldhouwkunst, dichtkunst, bouwkunst en dus ook in de tuinkunst. Elke zoogenaamde richting is nabootsen, wat voorgangers doen, doch gewoonlijk in mindere kwaliteit.

In de tuinkunst, het ontwerpen van motieven en samenstel van voortbrengselen van 't plantenrijk alleen, of te zaamverbonden met bouwmotieven, is 't evenzoo gesteld, zooal niet erger.

De begrippen van tuinkunst hebben zich steeds gewijzigd. De aesthetiek der tuinkunst is al even veranderlijk geweest.

Oorspronkelijk is de tuin niets als een begrip van plaats uitsluitend voor 't kweeken van bloemen en planten, die bijzondere zorg noodig hadden en daarom binnen een afgesloten ruimte werden gehouden. Dit blijkt, uit de woorden tuin en gaarde, wat beteekent omtuind, omheind door palen doorvlochten met takken of gaarden. Dit woord gaarden vind men terug in boomgaard, wijngaard, rozengarde en is zelfs terug te vinden in buitenlandsche talen als Garden, Garten, Jardin, Giardino, etc. De tuin was voor de bloemen en artseneij gewassen.

Ter opfluistering kwamen in die tuinen eerst priëlen, om buiten te kunnen rusten; toen ook fonteynen, beelden enz. meer als bijzaken, doch zijn nooit als hoofdzaak te beschouwen.

Eerst later, toen de bouwkunstenaars zich met de tuinen gingen bemoeien, keerde het blaadje en waren de levende planten bijzaak, de doode kunstzaken hoofdzaak.

De tijden der Italiaansche tuinen *) tot na Le Nôtre zijn arm aan plantenschoon. Wat wij thans daarin 't schoone vinden, zijn de verwaarloosde plantengroepen vermengd met overblijfsels van oude sierkunst. De natuur die zich losgelaten gevoelde, heeft haar rechten herwonnen en de vroeger gekluisterde, heeft de kluisters verbroken en zoo is daardoor een charme over 't geheel gekomen die bekoort.

De oude brokstukken van fonteynen, watervallen, beelden, vroeger hoofdzaak, zijn echter weder ondergeschikte details geworden.

Italiaansche en Fransche renaissance, Barock en Rococo, gebruikte de planten als achterdoek voor de kunstvoorwerpen. De parken en tuinen waren musea van bouw- en beeldhouwkunstproducten in de open lucht. Alleen waar machtige propertie 't geheel beheerschte, zooals te Versailles en elders, kwam de plantenwereld nog tot haar recht. Op geringere schaal, zooals in ons vaderland, waren de planten nog meer verlaagd tot bijzaak, elke natuurlijke vorm was doodzonde.

Geheel anders ging het, toen in 't midden der 18e eeuw de kennis der plantenwereld grooter werd. Meerdere waardeering der planten is de leidsvrouw geweest, die gevoerd heeft tot geheele ommekeer in de tuinkunst.

Men had meer oog gekregen voor de natuur, voor de schoone vormen van boom en struik, voor de heerlijke combinaties van die verschillende en in 't oneindige afwisselende vormen van vrij gegroeide planten. Men was wars geworden van al dat geknip en gescheer. Als naverking der oude richting, werden

*) Men moet die tuinen beoordeelen naar de gravuren uit hun tijd, niet van later zooals meestal 't geval is.

nog tot opfluistering bouwwerken in de groote tuinen en parken opgericht, doch zij bleven, wat het doel was, bijzaak, en ondergeschikte details, die men evengoed missen kon, en wij zien ze dan ook successievelijk verdwijnen.

Bloemen en planten zijn, als bij de eerste tuinen, hoofdzaak, doch nu aangevuld met boomen en struiken, 't overige bijzaak, voor groote buitens werden de boomen hoofdzaak, bloemen bijzaak.

Doch de smaak, het schoonheidsgevoel, de aesthetica wijzigt zich met steeds sneller en snellere afwisseling, en thans is men weer op den weg den tuin te brengen onder de scepter van den bouwmeester, die, machteloos zich los te wringen van zijn liniaal en passer, zich geen goede combinatie kan voorstellen, waarbij men deze instrumenten ontberen kan. Ja zelfs de passer wordt als overbodig weggeworpen. Recht, lijnrecht moet alles zijn. Doch elke richting heeft haar reden van bestaan, of hare lijnen geometrisch of vrij gebogen zijn. Alles hangt af van de plaats, van de omgeving en wat deze vereischen.

De meer vrije opvatting in de tuinkunst vereischt hogere kennis van de plantenwereld en die missen de bouwkundigen uit den aard der zaak.

Waar bouwkunstenaars dan ook beproefd hebben in den tuin liniaal en passer los te laten en vrijere vorm te scheppen, hebben zij over 't meerendeel glad fiasco gemaakt.

Omdat zij meestal ook missen het gevoel voor een behoorlijke verhouding tot de omgeving. Steeds zijn zij in hun details der tuinen te nietig.

Slaaf van de liniaal, willen zij alles weder tot hun slaaf maken. De planten moeten gedwongen worden tot de grilligste misvormingen. Zij vervallen weer tot de misvormingen, waartegen de groote kunstenaar der Renaissance, Bernard Palissy opkwam: het maken van figuren uit Palm en Taxis, in plaats van solieder, fijnder materiaal, als de steen- en de kleisoorten. (*Recepte veritable etc. Dessins d'un Jardin délectable 1608*). *)

Maar hebben de voorstanders der vrije plantenvormen wel alle recht zich te beklagen over 't verliezen van hun terrein en het gevaar de bouwkunstige vormen weer in den tuin te zien overheerschen?

Eensdeels zeker en wel daarom, doordat rijp en groen, zonder de minste opleiding of grondige kennis zich voor tuinkunstenaar opwierp en daardoor 't vak bedierven.

De tuinkunst, of liever 't aanleggen van tuinen werd (wordt nog) als een bijzaakje beschouwd voor boomkweker, bloemist en tuinman, en uitmuntend geschikt geacht om hun gekweekte kweker aangewezen om een tuin te ontwerpen.

't Gevolg bij veel goed werk, dat den naam van kunstwerk mag dragen, veel meer waardeloos geknutsel, een opeenhoping van boomen en struiken meestal verkeerd geplaatst.

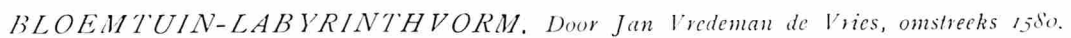
Anderdeels is 't de schuld van 't publiek, dat grootendeels opgevoed in de stad, onontwikkeld op 't gebied der plantenkennis (ik bedoel geen plantkunde) zich reeds een mooie tuin denkt, als er maar veel planten te vinden waren. Of die planten daar groeien en bloeien konden, werd niet gevraagd. Misstanden en onvoldaanheid zijn het hoofdgevolg.

Bovendien, veel mag zoo'n tuin niet kosten, en de tuinman wordt slechter betaald dan een timmerman of metselaar.

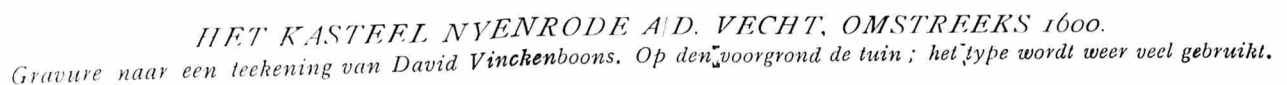
Men is o! zoo'n liefhebber van 't buitenleven. Men dweept met bloemetjes en planten, maar 't mag niet veel kosten, dus 't goedkoopste wordt geplant.

Over 't algemeen heeft het publiek zeer weinig begrip wat *) Men leze de inconsequente opvatting van SCHULZE—NAUMBURG, over 't scheeren van boomen.

Vele oude landhuizen maken

LEONARD A. SPRINGER.

IETS OVER TREKHONDEN.

BRENGT in een gezelschap van dierenvrienden het gesprek eens op trekhonden en gij zult er verscheiden aantreffen, dames niet alleen, maar ook heeren, die opstuiven. Trekhonden! Dierenmishandeling, afbeulen, schande en de hemel mag weten, wat nog meer! Maar onveranderd is het einde: Men moest ze afschaffen. Werpt men er tegen op, dat zoo iets gemakkelijker gezegd dan gedaan is, dan luidt het antwoord: En in Engeland? In sommige departementen van Frankrijk, en in Amsterdam? Daar mogen ook geen trekhonden gebruikt worden en toch krijgt er ieder op tijd wat hij noodig heeft.

Anderen willen de afschaffing van trekhonden, omdat zij hebben hooren vertellen, misschien zelfs wel eens hebben gelezen, dat de hond er niet op gebouwd is om te trekken en halen dan tal van zoogenaamde bewijzen aan, die, wanneer men ze op den keper beschouwt, niets of zeer weinig om het lijf hebben.

Weer anderen willen van trekhonden niets weten, omdat die dieren het zoo hard hebben te verantwoorden, vaak op gruwzame wijze worden mishandeld en, zooals men dat noemt, meer slaag dan eten krijgen.

In dat gezelschap treft men soms een vierde categorie van trekhonden-beschermers aan, menschen, die in het gebruik van den hond als trekkracht niet het minste kwaad zien, maar die voorwaarden stellen en wel in de eerste plaats, dat hond, kar en tuig, de bespanning dus in haar geheel, geschikt zij voor het doel, waarvoor zij gebruikt wordt. Die menschen begrijpen, dat een algeheele afschaffing van den trekhond niet alleen zou zijn eene onbillijkheid tegenover duizenden, maar ook een onmogelijkheid.

Laten wij beginnen met de drie eerste categoriën van trekhonden-beschermers van antwoord te dienen.

Bekend is het, dat men tegen het gebruik van trekhonden nergens zoo fel gekant is als wel in Engeland en nergens wordt, zoo hard als daar, geschreeuwd wanneer een arme stumperd de wet tracht te ontduiken. Maar nergens ook bestaat er een zoo ziekelijk gevoelige opvatting van wat dierenbescherming is, als in Engeland, wellicht is ook nergens de arme zoo weinig in tel.

In Londen, bij voorbeeld, zal men u met trots wijzen op de gebouwen van Battersea-park, waarin oude, verdwaalde honden worden opgenomen en verzorgd als waren het rijkemans-kinderen;

maar laat naast die mooie, doelmatige gebouwen een arme vrouw tusschen de boomen harer groenten- of vruchtenkar neervallen en men zegt: Waarom koopt zij geen ezel?

Waarom zou een flinke, gezonde, krachtige, goed gebouwde en goed gevoede hond niet even goed werken als wij? De strijd om het bestaan is immers een wet, waaraan niet alleen de mensch, maar ook het dier onderworpen is. Aan hoeveel arme stakkerds ontbreken de middelen om een oud paard, een half versleten hit of zelfs maar een eenvoudigen ezel te koopen en te onderhouden? Een hond zou hij nog wel kunnen krijgen, hij zou hem goed behandelen ook en als het niet anders kon, zou hij zelfs zijn brood met hem willen deelen, maar dan moet hij hem dat brood helpen verdienen en juist dat mag niet: juist dat is in Engeland, ook in enkele plaatsen van Nederland verboden. De arme stumperd mag trekken of duwen zoo hard hij wil, of beter gezegd zoo hard hij kan, hij mag zich half dood werken, dat komt er minder op aan. Maar een hond als hulp gebruiken? Neen, dat mag niet. Hij is immers geen trekdier, hij heeft geen hoeven, zijn huid is te los, de voetzolen zijn te week! Maar is de mensch dan een trekdier? Zijn diens voetzolen niet weeker en gevoeliger dan die van een hond? Is diens bouw meer er op gemaakt om te trekken? Of staat hij in ieder geval, als mensch, niet veel hoger dan een hond?

Niet alleen is de flink gebouwde, voor het doel gefokte hond een uitstekende werkkraft, hij is bovendien gewilliger dan de meeste andere trekdieren en houdt van werken.

Wie onder de lezers van „Buiten” was niet eens in de gelegenheid om honden te zien inspannen en optuigen? En is het hun toen niet opgevallen, hoe zij het uitblaffen van pret? Zij vragen, als het ware, om te werken en wanneer zij het niet gaarne deden, zouden zij er wel een middel op vinden om het niet te doen.

Zij hebben geen hoeven, beweert men: hun voetzolen zijn te zacht, bijgevolg ook te gevoelig om den last over soms ruwe, hobbelige wegen voort te trekken. Hoeven hebben ze niet, dat is waar, maar dat hun voetzolen te zacht zijn, is het minder. Doorgelopen voetzolen komen bij trekhonden, zelfs bij de minderwaardige, maar zelden voor en uit de weinigen, die aan dat euvel mank gaan, kan men toch geen argument trekken tegen de overgrote meerderheid, die daarvan niet te lijden hebben. Omdat wij

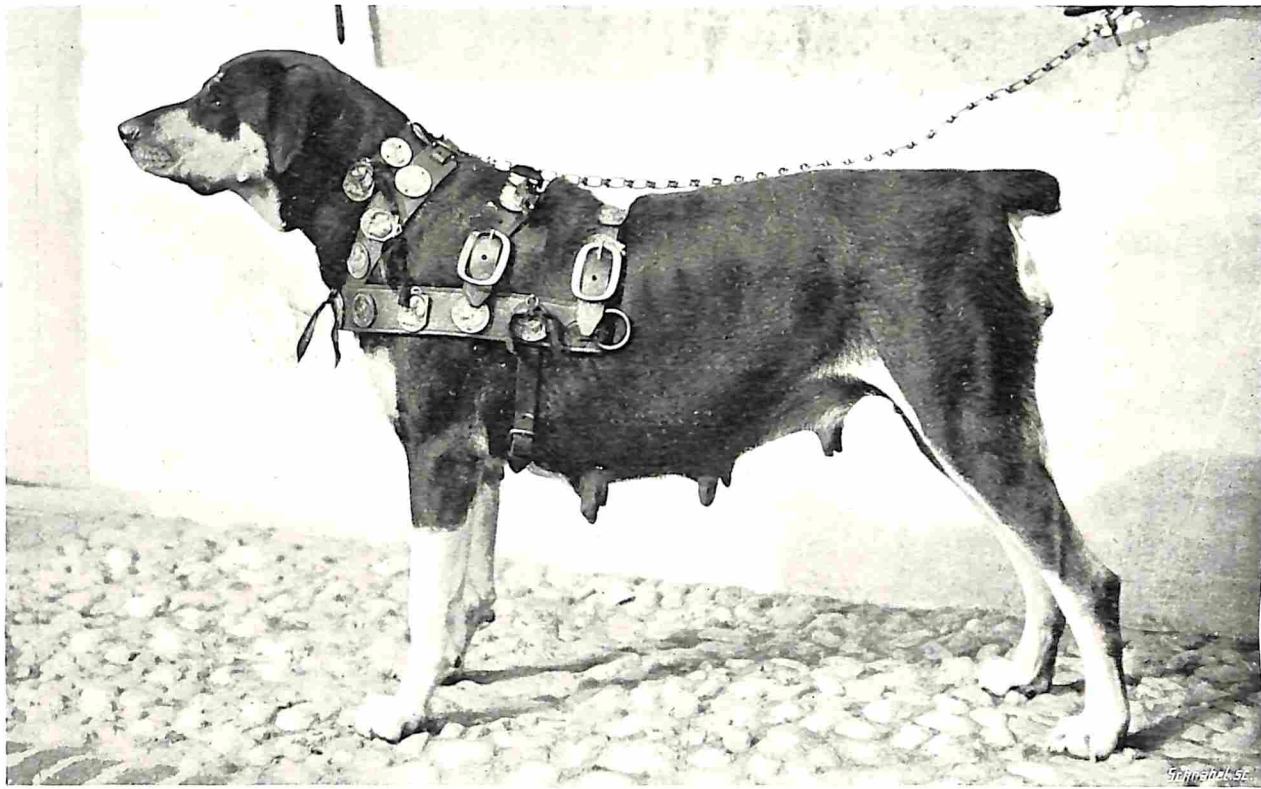

Foto Aug. F. W. Vogt.

EEN GOEDE TREKHOND.

Foto Aug. F. W. Vogt.

EEN SLECHT SPANNETJE.

nu en dan een paard ontmoeten met slechte hoeven, kunnen wij daaruit toch evenmin afleiden, dat alle paarden slecht op de beenen staan!

Prof. A. Reul van de veeartsenij-school te Cureghem bij Brussel, schreef in een vlugschrift over hetzelfde onderwerp het volgende: „Waarom zou een goedgebouwde hond niet werken? Om zijn bouw? In den bouw van den mensch vind ik veel meer, dat hem daarvoor ongeschikt maakt, dan in den bouw van den hond en toch is er geen sterveling op aarde, die niet op de een of andere wijze tot werken gedoemd is. Om zijn voeten en zijn voetzolen? Maar van de honderd trekhonden zijn er geen tien, wier voetzolen zijn doorgelopen. Laat de honden, die daarvoor geschikt zijn, gerust werken; gij bewijst er hun een weldaad mede.”

En nog niet lang geleden liet zich de Berlijnsche Dr. Seitel over trekhonden als volgt uit: „Ik begrijp niet de teergevoeligheid van menschen, die het kunnen aanzien, dat een oude man, een half-zieke vrouw, een kind zelfs zich afbeulen, vrachten voortduwen of trekken, lasten dragen, die, hun bouw in aanmerking genomen, veel te zwaar zijn en in zwijm vallen, aan de bladen ingezonden stukken schrijven over dierkwellerij, wanneer een met honden bespannen wagen haar villa voorbijgaat. Niet in het trekken, niet in het laten werken van honden ligt het misbruiken ervan, maar in het gebruik van dieren, die er niet voor geschikt, die te zwak of te klein zijn, in het ondoelmatig aanspannen en in het gebruik van te zware karren. Span een goeden hond goed aan en er is niets, dat aanleiding kan geven tot de bewering, dat het een mishandeling is hem te laten werken. Maar daarmee wil ik evenmin zeggen, dat iedere groote hond een goede trekhond is.”

Ik ben zoo vrij de meening van nog een derden deskundigen hierbij aan te halen, van P. Megnin namelijk, de kort geleden overleden hoofdredacteur van het Fransche vakblad „L'Eleveur”, schrijver van een zeer gewaardeerd werk over honden en oudleeraar aan de veeartsenij-school te Alfort. Ik ontmoette hem in 1901 op de groote Parijsche hondententoonstelling en wij bespraken het al of niet geschikt zijn van honden om als trekkracht te worden gebruikt. „Persoonlijk,” zeide P. Megnin, „ben ik tegen het gebruik van trekhonden, omdat er van overheidswege geen voldoende toezicht op bestaat; was dat echter wel het geval en werden de bestaande politie-verordeningen trouw nageleefd, stelde men personen aan, die een hond en een hondenbespanning kunnen beoordelen, om daarover toezicht uit te oefenen, ik zou de eerste zijn om er aan mede te werken een ras van trekhonden te fokken. Wie zich daaraan willen wijden, bewijzen den minderen man een niet genoeg te waardeeren dienst.”

Dat vele trekhonden te klein zijn, dat velen op schandelijke wijze worden mishandeld, slecht aangespannen zijn, te zwaar beladen en bovendien niet voldoende te eten krijgen, ik denk er geen oogenblik aan, om dat te ontkennen. Maar is dat argument wel steekhoudend, waar het geldt de afschaffing van trekhonden? Wie denkt er aan om

Foto Aug. F. W. Vogt.

EEN MAN DIE WEL WIL MAAR NIET KAN.

Foto Aug. F. W. Vogt.

SLECHT GELADEN.

Foto Aug. F. W. Vogt.

EEN GOEDE KAR MET SLECHTE HONDEN.

afschaffing te vragen van de paarden, omdat er zooveel vlegels zijn, die ze mishandelen? Of moet men het huwelijk verbieden, omdat sommige mannen geen engelen zijn voor hun vrouwen?"

Hebben de voorstanders van afschaffing zich wel eens afgevraagd, wat dusdanig een maatregel zou kosten? Ik betwijfel het en waar niets duidelijker spreekt dan cijfers, wil ik hun even een klein rekeningetje voorleggen.

Het werk van een trekhond wordt zeer zeker niet te hoog geschat, wanneer men daarvoor 50 centen daags in rekening brengt. Met andere woorden: wanneer iemand het werk, door een trekhond verricht, door een mensch of een ander trekdier moest laten doen, zou hij daarvoor minstens 50 centen daags moeten betalen.

Nemen wij een mij bekend plaatsje in Noord-Brabant, waar officieel 361 trekhonden zijn ingeschreven. Dagelijks leveren zij dus voor 180 gulden aan werk en aangenomen, dat zij 250 dagen in het jaar werken, dan komen wij op een bedrag van Vijf-en-veertig-duizend gulden! Strekken wij onze berekening uit over geheel Nederland, waar minstens honderd duizend trekhonden gebruikt worden, dan verdienen zij à 50 centen daags 25 miljoen gulden per jaar van 250 werkdagen. En algeheele afschaffing van trekhonden zou den armere Nederlanders op 25 miljoen Hollandsche guldens te staan komen! Wie zou die verantwoordelijkheid op zich durven nemen?

Maar, zegt er een, die menschen krijgen in plaats van hun honden een ezel of een hitje, waarvan de prijs niet veel hooger is dan van een paar goede trekhonden.

Bewezen is het nog niet, maar laten wij aannemen, dat, wat snelheid en uithoudingsvermogen betreft, ezel en hit met den hond gelijk staan, dan is toch het onderhoud van den hond billijker dan dat van de twee andere; hem onder te brengen is veel goedkoper en hij is minder onderhevig aan ziekten. Voor een hond zijn de eerste uitgaven betrekkelijk gering, hij is vroeg volwassen, heeft niet eens een stal noodig, want hij kan desnoods in huis slapen en houdt dan nog de wacht; zijn tuig is eenvoudiger en goedkoper dan dat van een ezel, en, komt hij te sterven, dan vindt de eigenaar gemakkelijker een plaatsvervanger.

Gerust mogen wij uit het bovenstaande besluiten, dat het gebruik maken van honden als trekkracht niet zoo'n groote gruwel is als sommigen wel denken, dat het verbieden ervan bij de wet eene groote onrechtvaardigheid zou zijn tegenover velen en dat de hond het goedkoopste, tevens het meest vertrouwde trekdier is.

Of dan elke hond geschikt is om te trekken? In het geheel niet. Elke hond is geen trekhond, evenmin als elk paard een trekpaard is.

Een renpaard kan een zeer mooi paard zijn; span het echter voor een sleperswagen en niemand, zelfs hij niet die van paarden geen verstand heeft, zal beweren, dat het mooie renpaard een goed trekpaard is.

Evenzoo gaat het met trekhonden. Neem, bij voorbeeld, een slanken hazewind, doe hem een goed tuig aan, span hem voor een splinternieuwe groentenkar en wat zullen de menschen zeggen? Wat jammer van zoo'n mooien hond! Dat is de spil, waaromheen het heele trekhonden-vraagstuk draait, de oorsprong van alle klachten. Of de hond deugt niet voor de kar, òf, omgekeerd, de kar deugt niet voor den hond, soms deugt het tuig voor geen van beide. Vandaar de ellende en vandaar ook het uitgangspunt van de beweging, die zich allerwege openbaart om te trachten verbetering te brengen in het lot der trekhonden, en tevens werkzaam te zijn in het belang van de trekhonden-eigenaars.

De kwestie is echter niet nieuw, want bijna alle landen hebben

zich er mede bezig gehouden en meestal zijn het de plaatselijke, of provinciale besturen, die voor de goede behandeling der trekhonden opkomen. Alleen in Frankrijk bestaat een rijkswet, waarvoor door het aan hen, die niet loopen kunnen, zonder voorafgaand verlof geoorloofd is, eene hondenkar te gebruiken. Verder is het de prefekt, die het gebruik van trekhonden verbiedt of toestaat, terwijl de burgemeesters de verdere bijzonderheden regelen. (Wordt vervolgd).

LAWINEN.

Nu de kranten bijna dagelijks verhalen van lawinen in de Alpen, zal de lezer ongetwijfeld met belangstelling iets vernemen over het ontstaan en de uitwerking van dit zeer eigenaardige en hoogst belangrijke natuurverschijnsel. Een paar foto's, opgenomen in het ideale lawinengebied van den Uri Rothstock, den prachtige ijskegel, die het panorama van den Vierwaldstätter See naar het Zuiden afsluit, mogen er toe bijdragen om de voorstelling nog wat te verduidelijken.

Nemen wij allereerst de jongste lawine, die van Goppenstein in Wallis, waarbij vele menschen het leven verloren, en een nog grooter aantal ernstig gewond werd. Hier hebben we te doen met een stof- of wind-lawine, een verschijnsel, hetwelk alleen in het vroege voorjaar voorkomt. Een ongelooflijk kleine gebeurtenis, het vallen van een stuk gletscher-ijs, niet grooter dan een vuist, het knallen van een gewerschot, zelfs op grooten afstand, kan zulk een lawine veroorzaken. Het verschijnsel is dan ook lang niet zoo zeldzaam als leeken wel meenen.

Alle bergdalen hebben lawinen, en gewoonlijk vallen zij met een natuurlijke regelmaat als van ebbe en vloed. Ziehier hoe zij ontstaan. In den vroegsten voorjaarsstijd, als in de bergen de opperste laag der onmetelijke sneeuwvelten tengevolge van enkele zonnige dagen ontthooid is, ontstaat bij het plotseling omslaan van het weer aan de oppervlakte een harde, gladde ijskorst. Begint het met al de wisselvalligheid van het berg-klimaat daarna weer te sneeuwen, dikwijls zoo dicht, dat de z.g. „Neu-Schnee" in een enkel etmaal eenige honderd millimeters hoog ligt, dan is het gevaar alreeds daar. Op de gladde ijsvlakte, die altijd meer of minder sterk helt, heeft de sneeuwlaag immers weinig houvast; zoo weinig, dat bij de minste aanraking de massa in beweging raakt, en naar de diepte glijdt.

Dan vormt zich de lawine. De droge, korrelige sneeuw pakt niet te zamen tot een zware en vaste massa, maar verpoedert in haar val tot een dichte wolk van sneeuw-stuifsel. En welk een onstuimige, wilde, dreigende wolk! Met woeste kracht, die aanling, jaagt een huilenden orkaan voor zich uit, en beukt de steenige wanden van de enge bergspleet, waarin zij zich bij haren val heeft vast gewerkt. Daar loeit en giert, daar brult en gromt het als in een hel. Nauwelijks vinden de samengeperste krachten een uitweg door de smalle kloof; en telkens storten anderen zich met wilder woede in de diepte. Zoo ontstaat ten leste in de smalle spleet de woeste cycloon, die straks bij zijne intrede in het dal alles zal vernielen, wat in den weg komt.

Dat in Goppenstein de brooze houten huizen werden neergesknaagd, is niet te verwonderen. In het dorpje Netztal bij Glarus, waar enkele dagen te voren een wind-lawine neerging, werden

IDEAAL LAWINE-COMPLEX VAN DEN URI-ROTHSTOCK.

DE „JULIA-DEN” LEGENDE.

DE legende, die ik u hier vertellen ga, wordt nog steeds in den omtrek van Baarn als een ware geschiedenis aan alle vreemdelingen verteld.

Ongeveer op een half uur afstand van de residentie der Amsterdamsche handels-elite ligt aan het einde van een oude, breede beukenlaan, het zoo vriendelijk uitziend, vorstelijk lustslot „Soestdijk”, dat natuurlijk allen bekend is uit de geschiedenis, als geschenk van het Nederlandsche volk aan den toenmaligen Prins van Oranje, later Koning Willem II, ter erkenning van zijn moedig gedrag in den Slag bij Waterloo.

Dit lustslot werd in het begin der zeventiende eeuw gebouwd, om als jachtslot te dienen voor den ambachtsheer van Eemland.

Bij het eerste bezoek, dat de landheer aan zijn nieuw jachtverblijf bracht, werd daar een dennenboom geplant, als herinnering aan dezen blijden intocht.

Het lag voor de hand dezen boom den naam te geven van de echtgenoot van den landheer.

Na deze gebeurtenis werd er weinig aandacht meer aan den boom geschonken en verliepen er tientallen van jaren, dat niemand weer naar den boom omzag.

Maar, nadat er ongeveer een eeuw verlopen was, en de boom zich in dien tijd tot een der mooiste woudreuzen uit den omtrek ontwikkeld had, vond men het onmogelijk, dat deze reus daar eenmaal door menschenhanden geplant zou zijn, zoodat men dadelijk geneigd was aan een sprookje geloof te hechten, dat een der oudste bewoners van de streek beweerde van zijn grootmoeder gehoord te hebben.

Zooals het meermalen op het platteland gebeurt, werd deze legende steeds door ouders aan hunne kinderen oververteld, terwijl ze voortdurend fantastischer gekleurd werd.

Ziehier de overlevering, zooals zij thans nog wordt verteld.

* * *

Langen tijd geleden leefde er op het slot een zeer zonderling persoon; niemand wist wie hij was, noch vanwaar hij gekomen was. Slechts twee dagen in het jaar was men in de gelegenheid hem te zien en wel steeds op denzelfden datum, namelijk 20 en 21 Maart.

Tegen zeven uur 's avonds op dien dag zag men langs alle lijnen van het dak kleine vlammetjes, die prachtig weerkaatst werden in den vijver, achter het slot gelegen, terwijl men door de ramen geen enkel spoor van licht kon ontdekken. Een diepe stilte heerschte overal in de nabijheid van het kasteel.

Zoodra echter de oude slotklok haar zevenden slag had doen klinken, werd langzaam de deur, die op het bordes uitkomt, geopend en kwam de zonderling met statigen pas naar buiten, met een groot pak op den schouder, geheel in het wit gekleed, en ging regelrecht naar den Julia-den, zonder zich om iets uit zijne omgeving te bekommeren.

Zoodra hij bij den boom gekomen was, liet hij een doordringende gil hooren en was dan plotseling verdwenen, alsof de aarde hem verzwolgen had. Daarna verdwenen de lichtjes van het dak van het kasteel en heerschte overal weder de volkomenste rust.

Den volgenden avond begon tegen zeven uur de boom met hare vele takken hevig te schudden, alsof zij te worstelen had met

een zwaren storm; maar, zoodra de klok haar zeven slagen had doen hooren, werd alles weer doodstil en ontvlamden de lichtjes op het slotdak weder.

Plotseling zag men dan van onder de zware takken den zonderling te voorschijn komen, met een mooie, jonge vrouw aan den arm. Langzaam gingen zij samen naar het slot en verdwenen achter de dikke muren. De lichtjes op het dak verdwenen en alles was weer in de diepste rust.

Reeds vele vrouwen had men hem op deze wijze naar het slot zien brengen, zoodat er verscheidene menschen moesten wonen en toch zag het er steeds geheel verlaten uit, niemand vertoonde zich ooit buiten of aan een der ramen.

De bewoners van de streek durfden gedurende de bewuste dagen nooit dicht bij den boom te komen, een heimelijke vrees hield hen altijd op een afstand.

Wel zag men, dat ieder jaar de dennenboom in den nacht van 20 op 21 Maart een tak rijker was geworden.

Onmogelijk was het voor de bevolking om eene oplossing voor deze geheimzinnigheden te vinden, totdat een pelgrim, die op zijn terugweg uit het Heilige Land was, te Baarn moest overnachten.

Evenals aan alle vreemdelingen werd ook aan hem het verhaal van den dennenboom gedaan.

Men verzocht nu den vromen, grijzen man om eene verklaring te geven.

Langen tijd dacht deze er over na; zijn vaste overtuiging was, dat het een spel van den duivel zou zijn, maar een uitlegging kon hij niet vinden.

Den volgenden morgen vertelde de pelgrim een uitlegging in zijn droom te hebben gehad, en wel de volgende:

De zonderling was een zoon van den duivel, die ieder jaar onder de aarde door uit een ander land een jonge vrouw ging halen, om haar in een jaar dood te martelen.

Het groote pak, dat hij op zijn schouder droeg bij het verlaten van het slot op den 20sten Maart, bevatte het lijk van zijn vorig slachtoffer. Dit lijk toverde hij tot een stuk hout en voegde het als tak aan den dennenboom toe.

Hevig ontstelden allen, toen zij hoorden, dat de Booze zoo in hunne nabijheid woonde. Men smeekte den vromen man den duivel te verjagen.

Met een ruw houten kruis gewapend ging de pelgrim geheel alleen naar het slot, opende de deur en ging naar binnen. Het geheele gebouw ging hij rond, kamer voor kamer zorgvuldig met zijn kruis betastend. Hij vond echter niets. Eensklaps echter klonk....

De zon breekt door, de oude pelgrim verschijnt op de stoep, gewapend met zijn kruis, en sinds dien tijd werd nooit meer iets van den zonderling vernomen.

Ook de Julia-den, wier armen men ieder jaar zorgvuldig telde, kreeg nimmer een nieuwe tak bij.

Dit was de legende van den Julia-den.

* * *

In Januari van dit jaar is de oude dennenboom omgevallen, zonder dat men een andere oorzaak voor zijn val kon opgeven, dan zijn hoogen ouderdom. Met haar heengaan is een der schoonste, zoo niet de schoonste der boomen van Nederland verdwenen.

ONDERDEEL VAN DEN LAWINE-DOORBRAAK.

Cocos Weddelliana.

Zij hoort thuis in Brazilië en werd pas in de tweede helft der vorige eeuw bekend en in Europa ingevoerd, maar bleef aanvankelijk zelfs vrij lang tot de zeldzame soorten behooren, die men

1) Het is hoofdzakelijk de heer P. M. Binot, te Petropolis (Brazilië), die jaarlijks steeds *zeer groote* hoeveelheden verse zaden in Europa verspreidt. Hij zamelt die, tegelijk met verscheidene andere zaden en planten (Orchideeën), van de Braziliaansche bosschen in, en komt daar mede in het voorjaar naar Europa, waar hij in de voornaamste bloemistenvaste afnemers heeft. Hij woont dan gedurende enkele maanden bij zijn familie te Brussel en keert tegen het najaar alleen naar Petropolis — zijn eigenlijk domicilie — terug, om het grootste gedeelte van onze winter in de bosschen om te zwerven. Dat deed hij reeds *vele* jaren achtereen! Daar behoort moed en veel fysieke kracht toe. Aan deze energieken man heeft de Europeesche tuinbouw zeer veel te danken.

neemt ze niet meer in dan het piedestal; men kan geheel vrij onder de kroon zitten. Niet onaardig zeker.

Ik zeide hierboven, dat de *Cocos Weddeliana* zich uitmuntend houdt in de kamer „onder goede behandeling”. Het is geen plant, waarmee men kan sullen; die men dagen of weken lang aan haar lot kan overlaten, om er dan weer een poos over te dreven en juist daardoor schadelijke zorg aan te wijden. Eigenlijk valt er zoo goed als niets aan te doen; het bepaalt zich tot kleinigheden, maar dáárop moet dan ook steeds gelet worden. Gewoonlijk worden de jonge planten verkocht in kleine potjes. (1) Stelt men nu wezenlijk prijs op haar gezonden groei, dan moet men steeds zorg dragen, dat de pot aan de plant geëvenredigd zij. Ze heeft dan al spoedig aan wat meer ruimte voor de wortels behoefte en moet in een iets — maar niet veel — grooteren pot overgeplant worden, wat men kan aannemen, dat om de twee jaren, in den voorzomer herhaald, moet worden, telkens in dier voege, dat er ruimte genoeg is voor wat versche aarde op den bodem en in de rondte. Grooter dan noodig is *mag de pot niet zijn*. Voorts heeft men slechts te letten op behoorlijk gieten; in den winter minder, in den zomer meer. 's Winters moet de aarde van boven zelfs wat opdrogen, maar de kluit mag volstrekt niet droog worden; terwijl ze gedurende de zomermaanden meer water verlangt. Een paar keeren geeft men haar wat zeer dunne koegier, zóó dun en waterachtig, dat er geen vlies op de aarde achterblijft. Is dit toch het geval, dan maakt men het, als het wat opgedroogd is, los en verkruimelt het. De ochtendzon bemint zij, maar tegen de zommiddagzon moet ze geschermd worden. De bladeren moeten vrij van stof blijven. Het beste is de plant op een zoelen regendag een paar uren buiten te zetten, zoodat zij goed nat regent; anders moet men haar nu een dan flink oversproeien, wat men gerust buiten kan doen; men zorge daarbij, dat de aarde niet kletsnat wordt.

Dit alles nu beteekent al bitter weinig, maar het moet niet veronachtzaamd worden. Deze sierlijkste van alle kamerplanten is zeer inschikkelijk, maar als men daarvan misbruik maakt, baart men zich teleurstelling.

H. WITTE.

1) Daar de zaden tegenwoordig jaarlijks in zulke groote hoeveelheden ingevoerd worden, hebben vele kweekers de slechte gewoonte aangenomen van drie jonge plantjes in één kleinen pot op te kweken. Het ziet er dan aantrekkelijk uit en voor geschenk worden ze zóó veel verkocht. Dat ze het op die manier niet zeer lang kunnen stellen is gemakkelijk te begrijpen. Zijn ze reeds zoo ver, dat de wortels dicht ineen gestrengeld zijn, dan is het gevaarlijk deze te ontwarren, en is het 't beste de twee kleinsten bij den voet af te snijden. Hoe verleidelijk ze er ook uit zien, moet men de aldus gekweekten toch liever niet koopen.

Kleurige kinderen der natuur.

WANNEER straks de zomerzon alles, wat sluimerde, weer tot nieuw leven wekt, dan wordt ook de lucht bevolkt met dat levendige, kleurrijke goedje, dat men vlinders heet. En waarlijk, zij hooren er bij en wij zouden ze in hun onschuld niet zoo'n kwaad hart toedragen, als hun kroost het ons niet zoo lastig maakte.

Onder de vlinders, bij ons inheemsch, zijn de *Weeskinderen* wel de grootste en de schoonste, en zeer goed te onderscheiden van hun soortgenooten door de banden, die ze op de achtervleugels dragen. Zij zijn geteekend als de weezen onder de menschenkinperen. Het hiernevens afgebeelde *Roode Weeskind* heeft, behalve een zwarten band in het zoomveld, er nog een op het midden van de roode achtervleugels. In den zomer ziet men dezen fraaien vlinder op den dag zitten op boomstammen, in hoeken van muren, onder afdaken en andere beschutte plaatsen. Nadert men hem, dan vliegt hij met ruischenden vleugelslag heen. Na zonsondergang fladdert hij, gelijk een vleermuis rondom boomstammen. De rups voedt zich met de bladeren van verschillende loofboomen en is daardoor zeer schadelijk. Zij is al even gejaagd en nerveus

als de vlinder. Wat men haar onverwachts aan, dan maakt zij een beweging om bang van te worden en tracht te bijten. Tegen den winter zoekt zij een veilig plaatsje onder schors, mos of afgevallen en verdorde bladeren, spint zich in, om later weer als vlinder te voorschijn te komen.

De *Goudvulen* behooren tot de fraaist geteekende vlinders. Hunne voorvleugels, met als metaal glinsterende vlekken, dragen dikwijls gouden of zilveren Grieksche letters.

Het *Gammavultje*, ook wel *Pistoolvultje*, heeft in zilver de Grieksche γ (gamma) op zijne voorvleugels en ontleent daaraan zijn naam. Het is een levendig, beweeglijk diertje, dat van den vroegen morgen tot den laten avond bezig is honing uit de bloemen te puren.

Lastiger en schadelijker is de rups, die uiterlijk wel bevalt, doch wier karakter niet zoo heel aangenaam is. Hare vraatzucht is ongeëvenaard, en daar zij dikwijls in grooten getale voorkomt, veroorzaakt zij heel wat schade. Dit was vooral het geval in het jaar 1879. Prof. Ritzema Bos zegt daarvan: „De rupsen hadden zich in buitengewoon groote menigte op langs den weg groeiende onkruiden, als varkensgras, wilde wikken en linzen, lathyrus en rolklaver, herik, melde, enz. gevestigd, terwijl men in de gemeentelijke verslagen over 1879 klachten vindt aangeheven over de rupsen van den *Gammavul* uit bijkans alle streken des lands, maar 't meest uit Gelderland, Noordbrabant en Limburg. Vooral leden erwten, wikken, klaver, vlas en hennep.”

De *Beerrupsvlinders* zijn getooid met heldere, frissche kleuren; de witgemarmerde voorvleugels zijn fluweelachtig roodbruin; de achtervleugels vermiljoenrood met blauwzwarte vlekken. Zij zijn nachtvlinders en houden zich over dag schuil. De vrouwtjes leggen de groene eieren op de bladeren van verschillende planten. De rupsen zijn met lange haren bedekt, die hen tegen de insecten-etende vogels beveiligen. Zij voeden zich met de bladeren van allerlei planten.

P. FRANSSEN Jz.

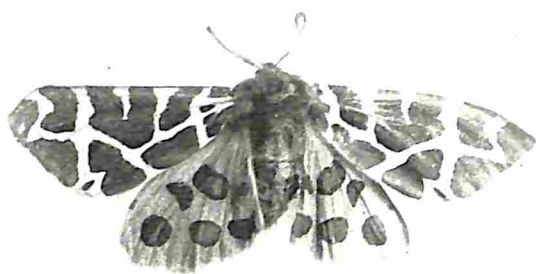
Een weinig gewaardeerde groente.

ER zijn weinig landen in Europa, waar zooveel en zulke lekkere groenten gekweekt worden als in Nederland. Ook worden deze bijna nergens zoo zeer gewaardeerd. Toch zijn wij conservatief op dit gebied en duurt het heel wat jaren vóór een nieuwe groente bij ons ingang vindt en somtijds wordt die in het buitenland reeds vrij veel gekweekt, wanneer zij hier te lande nog zoo goed als onbekend is. Dit is ook het geval met de gewone Paardebloem (*Taraxacum officinale*). Het is wellicht aan vele Lezeressen van „Buiten” niet eens bekend, dat die een inderdaad niet te versmaden groente oplevert. Toch is zij in het buitenland, vooral in Frankrijk, reeds zoo bekend, dat er daar verschillende variëteiten van gekweekt worden. De cultuur is uiterst eenvoudig, waarbij nog komt, dat zij bijna iederen grond voor lief neemt en overal goed groeit. Het best wordt de Paardebloem in het voorjaar gegeten, waartoe zij gebleekt wordt. Dit kan natuurlijk op verschillende wijzen geschieden. De eenvoudigste manier is de planten met een laag turfmoel of losse aarde te bedekken en daar later de scheuten onder te verwijderen. Een betere methode is omgekeerde bloempotten over de planten te zetten en die al dan niet met een laag paardenmest te bedekken. Doet men dit laatste, dan zullen de wortels door de warmte uitloopen en kan men ze dus aanmerkelijk vervroegen. Ook is dit een goede manier om opeenvolgend deze groente te hebben, door van af het vroege voorjaar telkens een ander gedeelte van het rabat te trekken. De jonge spruiten hebben een min of meer bitteren smaak, wat de salade voor velen aantrekkelijk maakt. Men moet er op passen, de bloemen steeds tijdig te verwijderen en vooral, dat de vruchtjes niet rijp worden. Deze vliegen dan, zooals bekend is, overal heen, en zouden in een tuin lastig kunnen worden, daar de zaden overal ontkiemen, waar zij neervallen.

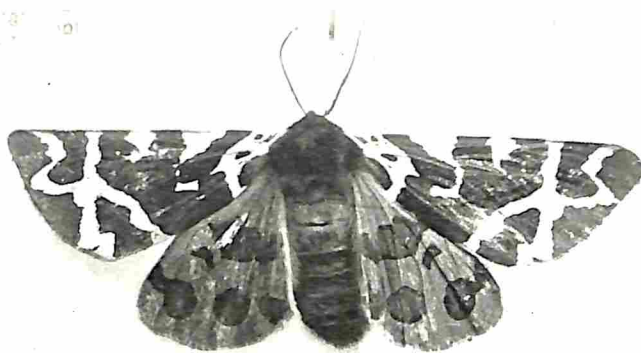
E. TH. W.

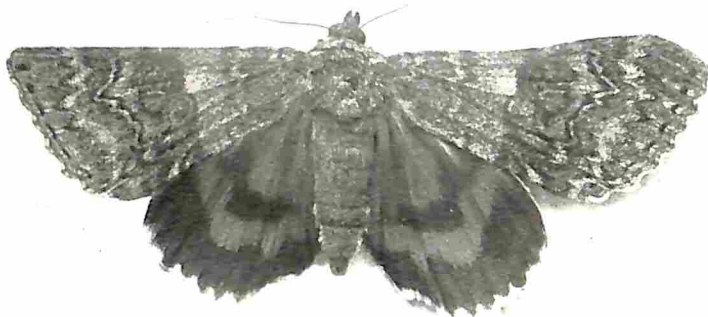
GAMMA-UILTJE.

KLEINE BEERRUPSVLINDER.

GROOTE BEERRUPSVLINDER.

Foto's D. Egmund.

ROODE WEESKIND.